

**GOBUSTAN'DA VİKİNG İZLERİ:
NORVEÇ VE AZERBAYCAN'IN ORTAK TARİHİ**
Traces of Vikings in Gobustan
A Shared History of Norwegians and Azerbaijanis

Gürbüz AKDAŞ*

Özet: Azerbaycan Kuzeyde Dağıstan bölgeleri, Batıdan Gürcistan ve Ermenistan, Doğudan Hazar Denizi ve Güneyden İran tarafından çevrelenmiştir. Azerbaycan 1991 yılına kadar eski Sovyetler Birliğine bağlı kalmış, yine bu yılda Sovyetler birliğinin parçalanmasından sonra tam özgürlüğüne kavuşmuştur.

Azerbaycan, bu gün İran topraklarında kalan kısmıyla (Güney Azerbaycan) birlikte, geçmiş dönemlerde ATAR ve PATAR sözcüklerinin birleştirilmesinden türeyen isimle ATROPAT olarak bilinirdi. Eski Fars dilinde “Atar” ateş, “Patar” ise millet anlamına gelir. İki kelime birleştiğinde “ Ateş Millet” veya “Ateşin Milleti” anlamını almıştır. Ünlü Arap tarihçi Tabari’ye göre bu ismin buraya verilmesinin sebebi, toprağın yerden çıkan doğal gaz nedeniyle sürekli alevler altında olmasındandı. Bu nedenle, geçmiş dönemlerde Azerbaycan kutsal topraklar olarak anılırdı. (Altstadt, Audrey L., 1992.) Bakü yakınında bulunan ve günümüzde “Ateşkah” olarak bilinen bölgeyi Ateşperestler (Zerdüşter) kutsanmak için ziyaret eder, hatta bu kutsanmanın yanı sıra, ateşin karşısında günlerce, haftalarca oturup kutsal ölümü beklerlerdi. Bu yer şu an, ateşin hiç sönmeden devam ettiği bir müze haline getirilmiştir.

Azerbaycan Türklerinin kökeni hakkındaki bilgiler tarihçiler arasında hala tartışmalıdır. Son zamanlarda birçok bilimsel araştırmanın yapılmasına rağmen, şu an bile kesin bir bilgi yoktur. Bazıları onları İran Farıslarına, bazıları, Tabari’ye göre, o dönemde Türk olarak bilinen Hazar-Hun’larına bağlamaktadır. Rus ve Azerbaycanlı tarihçiler ise Azerbaycan Türklerini, onların atası olma olasılığı olan, Kafkas Albanları’na bağlar. (Altstadt’s Audrey L., 1992.)

Yine bu düşünceyle, Azerbaycanlılar ve Norveçliler arasında muhtemel tarihsel bir geçmişin olabileceğini düşünen ünlü Norveçli seyyah Tur Heyerdal, özellikle Gobustan mağaralarında ve Azerbaycan’ın Şeki ve diğer bölgelerinde gerçekleştirdiği araştırmaları sonucu, bulgularına dayanarak, bu iki milleti köken olarak, o dönemde, Dağıstan’dan Gürcistan’a uzanan şerit bölge olan, 9. Yüzyıla kadar hüküm sürmüş Kafkas Albanları’na bağlamaktadır. Heyerdal bulguları hakkında şunları söylemektedir: *“Hazar denizinin kıyılarındaki Gobustan Mağaraları kayaları üzerine kazılmış resimler bana Kızıl denizde*

* Prof. Dr.-, Ege Üniversitesi, Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Müdürü.

karşılaştığım eski Mısırlıların bambudan yapılmış gondol benzeri gemilerini anımsattı. Bu gemiler de Gobustan kaya resimlerinde olduğu gibi, eski Viking gemilerini anımsatan, Güneş sembolünü geminin ön tarafına koymuşlardı.”(Afet Sadıgoglu, 2006.)

Bu makalede bazı tarihçilere ve araştırmacılara, Gobustanda Viking izlerinin olabileceği ve Azerbaycan ile Norveç halkları arasında muhtemel bir tarihi geçmişin olma olasılığını düşündüren bulguları bazı yazılı kaynaklardan derlediğim tarihsel bilgiler ve kendi araştırmaları sonucunda edindiğim bilgileri paylaşmayı amaçladım.

Anahtar sözcükler: Gobustan, Viking, Azerbaycan, Norveç.

Abstract: *Azerbaijan is bordered on the north by the Daghestan regions ; on the west by Georgia and Armenia; to the east lies the Caspian Sea and to the south, Iran. Until 1991, Azerbaijan was one of the former Soviet republics, but after the Soviet break-up, Azerbaijan gained its full independence along with many other republics.*

The area, known today as Azerbaijan, was known to the ancients as "ATROPAT" ATAR and PATAR. "Atar" means fire and "Patar" means nation in the ancient Pars (Farsi) language. When the words are joined, they mean the "Nation of Fire". This name was given to the region, according to the well known Arab historian, Tabari, because of the great fire that was fed by natural gases coming out of the earth. Therefore, in remote antiquity, Azerbaijan was the holy land of the worshippers of the eternal fire, and the rich coast near Baku (the capital city) was the place of pilgrimage for many believers. (Altstadt, Audrey L., 1992.)

The origin of Azerbaijani Turks is still somewhat controversial among historians despite that many recent historical studies have been present. Some relate them to Persians, some to Hun-Khazars who were called as Turks in time, according to Tabari. Russian and Azerbaijani historians relate Azeris to the Caucasian Albanians who might be the ancestors of Azeris. (Audrey L. Altstadt's,)

A well known traveler Tur Heyerdal who finds a possible historical relationship between Norwegians and Azerbaijanis, claiming that both share the historical relationship with Caucasian Albanians, has conducted an archeological research in Azerbaijan especially in the Gobustan caves and in Sheki region where Caucasian Albanians ruled until 9th century. The same Albanians according to historical traces that were found in old Caucasian Albanian (present Caucasian areas) areas thought to be Vikings. Heyerdal cited: "The carvings on the rocks on the shores of Caspian sea in the Gobustan area reminded me the old Egyptian, gondol type ships that were made out of bamboo which I came across while sailing in the Red sea. These ships also carried the symbol of Sun in the front section as the gondolas did on the carvings in the Gobustan caves that also reminded the ships of old Vikings”(Afet Sadıgoglu, 2006.)

In this article I will try to show some of the historical findings that led some of the historians and other researchers to claim possible historical relationship between Norwegians and Azerbaijanians which traces back to the time of Vikings.

Keywords: Gobustan, Viking, Azerbaijan, Norway.

Azerbaycan Kuzeyde Dağıstan bölgeleri, Batıdan Gürcistan ve Ermenistan, Doğudan Hazar Denizi ve Güneyden İran tarafından çevrelenmiştir. Azerbaycan 1991 yılına kadar eski Sovyetler Birliğine bağlı kalmış, yine bu yılda Sovyetler birliğinin parçalanmasından sonra tam özgürlüğüne kavuşmuştur. Azerbaycan'ın ülke olarak tanınması, kültürel varlıklarının incelenmesi eski Sovyet döneminde istenilen seviyelerde başarılamamış, 70-80 yıl boyunca Sovyet sistemiyle bastırılmış, ülke kendi dilini konuşma ve yazma konusunda Sovyetlere bağlı kalmış, insanlar büyük bir yaşam standardizasyonuna yönlendirilerek kendi kültürlerinde bazı sapmalara uğramışlar, kültürel araştırma alanında da teşvik edilmemişlerdir. Bu nedenle, eski Sovyet döneminde kültürel araştırmalar istenilen düzeye çıkmamıştır. Oysa, Azerbaycan Türkiye ve diğer bazı ülkeler gibi doğuyla batıyı bağlayan ticaret güzergahı (İpek yolu) üzerindeki ülkelerden biri olarak kültürel çeşitlilik açısından zengin bir yapıya sahiptir. Antik dönemlerde de, Azerbaycan Avrupa ve Ortadoğu kültürlerinin, eski imparatorlukların kuruluş göçtüğü önemli bir coğrafik konumdadır. Örneğin, Büyük İskender Atropat olarak anılan ve Azerbaycan'ın Dağıstan sınırından Gürcistan'a kadar uzanan bölgede hakimiyet kurmuştur. Öte yandan bu gün toplu mezarları ve kiliseleri bulunan Antik Albanların (Doğu Avrupa'da Norveç ve civarına göç etmiş Vikingler) bu bölgelerde yaşadığı bu kültüre ait birçok etnoğrafik ve arkeolojik çalışmalar sonucu ispat edilmiştir. Bu çalışmalar günümüzde de devam etmektedir. Azerbaycan'ın Şeki bölgesi kırsal yerleşim alanlarından "Gebele"de bugün 5000'ni aşkın Alban kökenli Hıristiyan Azerbaycanlının yaşadığı etnoğrafik çalışmalar sonucu tespit edilirken, yine bu bölgelerde yapılan kazılar sonucu ortaya çıkarılan Alban Mabedleri (kilise) de Kafkas Albanları'nın bu bölgelerde yaşadığını bir ispatı niteliğindedir. Azerbaycanlı tarihçilerin de araştırmalarında söz ettikleri gibi, Azerbaycanlıların, M.S. VII. yüz yılda Araplar ve Müslüman diniyle tanışmaları onları inanç ve kültür açısından farklılaştırmıştır. (Aktaş, 2004-2007: 1)

Azerbaycanlılarla Norveç halkı arasında tarihi bir ilişkinin olduğu Azerbaycanlı ve Norveçli tarihçiler tarafından ciddi derecede söylenmekte, hatta bu ilişki araştırma sonuçlarına göre ispat edilmiş, bu konuda araştırma yapan Antropolog, Etnograf, Tarihçi, Arkeolog, Sosyolog ve benzeri gibi beşeri alanda araştırma yapan bilimcilere göre kesin sonuçlar olmaktadır.

Bu gerçeklerle ilgili kişisel anımı paylaşmak sanırım faydalı olacak: 1990 yılında San Francisco State Üniversitesi, Dans Bölümünden, Etnoloji dalında mezuniyet projem nedeniyle etnoğrafik alan araştırması yapmak üzere Azerbaycan'a gittim. Burada yaptığım halk dansları araştırmalarımı sahnelemek benim mezuniyet projemdi. Bu araştırma sırasında mihmandarımız daha önce adını hiç duymadığım "Gobustan Mağaraları" isimli bir arkeolojik bölgeden bahsetti. Burası Azerbaycan'ını başkenti Bakü'ye 60 km. uzaklıkta Apşeron Rayonunda

(bölgesinde) bir yerd. Mihmandarımız bu mağaranın öneminin arkeolojik ve etnolojik araştırma açısından çok önemli olduğunu söyledi. Öyle ki, Azerbaycan tarihsel ve kültürel geçmişi hakkında Gobustan mağara kazıları ve duvar resimlerinin büyük önemi vardı. Özellikle dans ve müzik bu kazılar ve resimlerden çok yararlanmıştı. Örneğin, Azerbaycan müziğinin hâkim olduğu dörtlü aralık özelliğinin bu mağaralarda duvarlara kazılmış çalgı aletleri vasıtasıyla elde edildiği söylenirken, Azerbaycan halk danslarının, özellikle Yallı türü dansların tamamen bu mağaralara kazılı ve halkın ele ele tutmuş vaziyette, halay, horon veya benzeri bir oyun oynuyormuş gibi kazılan resimlerden esinlendiği tarihi ve kültürel bilgiler arasında önemli yer almıştır. Benzer olarak, “Çeng” gibi geçmişi çok eski dönemlere dayanan bazı halk çalgılarının resimlerinin de bu mağaralarda kazılarak resmedildiği yapılan arkeolojik ve etnografik alan çalışmaları sonucu ortaya çıkmıştır.

Geleceğe iz bırakan bu tür kaya üstü resimler, kazılar ve mağaralar yalnız Gobustan bölgesinde değil Azerbaycan’ın farklı bölgelerine yayılmıştır. Örneğin Nahçıvan, Ordubad bölgesinde, Karabağ dağlık bölgesinde, Şeki bölgesinde-Gebele, Gah yöreleri ve tabii ki Kafkasya’nın Hazar Denizi’nden Gürcistan’a uzanan diğer bazı bölgelerini saymak mümkün.

Günümüz araştırmacıları, geçmişe ışık tutan bu izlerin yönlendirmesiyle araştırmalar yapmakta geçmişe ait tarihi ve kültürel bilgiler edinmeye çalışmaktadırlar. İşte bu geziler ve araştırmalar sırasında Kafkasya, özellikle Azerbaycan ve Norveç halkları arasındaki tarihi bağ olasılığı ortaya çıkmıştır. Bu bilgileri sizlerle paylaşırken, bahsi edilen halklar arasındaki ilişkiyi gösteren tarihsel belgeler yanı sıra, Norveçli önemli bir araştırmacı olan Tur Heyerdal’ın araştırmaları ve 1990 ile 2007 tarihleri arasında, Azerbaycan’ın muhtelif bölgelerinde yaptığım, kendi alan araştırmalarım sonucu, özellikle de Gobustan mağaraları ve Azerbaycan’ın Şeki bölgesi, Kiş kasabasında “Alban Mabedi” olarak bilinen, eski dönemlerden kalma ve bugün müze olarak halka açılan Alban kilisesi bölgesinden edindiğim etnografik bilgilere, dayanarak vermeye çalışacağım. Kültürel ve tarihsel önemi olan bu bilgiler açısından hem Gobustan hem de Alban Mabedi kalıntıları, duvar kazıları ve resimler dönemin günümüze ulaşmış gerçek kalıntıları olarak ispat niteliği taşımaktadır.

İşte tam bu noktada, zamanının çoğunu değişik okyanuslarda harcamış meşhur araştırmacı Tur Heyerdal’ın tespitleri önem kazanmaktadır. Heyerdal 1981-2000 yılları arasında Azerbaycan’a dört önemli gezi düzenlemiş, özellikle Gobustan mağaraları ve Antik Alban izleri taşıyan diğer bölgelerde incelemeler yapmış bu incelemeler sonucu da bazı ilginç tespitler ve bunlara dayalı açıklamalarda bulunmuştur. “Alban Mabedi” (kilisesi) bu tespit sonuçlarının sergilendiği önemli arkeolojik sitelerden biridir. Heyerdal hakkında kısa bir biyografi hazırlayan Afet Sadıoğlu Heyerdal’ın Azerbaycan ve Norveç halkının

ortak tarihi geçmişleriyle ilgili görüşlerine yer vermiştir. Bu görüşler biyografide, Azerbaycan yazım kuralları ve diliyle aynen şöyle yer almaktadır:

“Azerbaycan-Norveç Xalqları elaqelerinin, tarixi köklərin uzaq keçmişli vardır. “Qədim tarixə malik ölkələrin coğrafi əraziləri bir-birlerinden uzaq da, olsa bu xalqların mədəniyyətində, məişətində, adət-ənənələrində yaxınlıq, qohumluq elaqələri, oxşar cəhətlər vardır. Bu sahədə tədqiqatlar aparən məşhur Norveç səyyahı və alimi Tur Heyerdal dünyanın bir sıra ölkələri ilə yanaşı Azərbaycana səferlər etmiş, Qobustan Qayaüstü rəsmlərini görəndə heyəretə gəlmiş, öz elmi nəticələrinin doğruluğunu sübut edən delillər əldə etmişdir.” (Sadıqoğlu, 2006: 2)

Gobustan Mağarası
Girişi (Photo: G.
Aktaş, Ekim, 1990)

Gobustan Mağara
Kazıları (Yalli
dansı bu kazılardan
esinlenmiştir.) (IVth
Millennia B.C)
Photo: Courtesy of
G. Aktaş, October,
1990

Gobustan Mağara Kazıları (Yalli dansı bu kazılardan esinlenmiştir.) (IVth Millennia B.C) Photo: Courtesy of G. Aktaş, October, 1990

Azerbaycanlı araştırmacılar ve tarihçiler Tur Heyerdal'ın tespitlerine büyük önem vermekte, bu tespitlerin doğruluğunu desteklemektedirler. Benzer olarak, Amerikalı araştırmacı Audrey L. Altstadt "The Azerbaijani Tuks" (Azerbaycanlı Türkler) adlı çalışmasında, MÖ IV. asırda Azerbaycan, Şirvanşahlar döneminin, "Kafkas Albania" (Caucasian Albania) olarak bilindiğine, Azerbaycan isminin de bu dönemlere ait, bu gün İran sınırlarında kalan ve Büyük İskender'in MÖ 328'den yaklaşık MÖ 150 'ye kadar hüküm sürdüğü, Aturpatkan veya Atropaten olarak adlandırılan coğrafi şerit olan Atropaten bölgesinden geldiğine dikkat çekmektedir. Altstadt ayrıca, Azerbaycanlı tarihçi Ziya M. Buniatov ile Rus tarihçilerin yaptığı çalışmalar sonucu elde ettiği bilgiye göre, MÖ IV. asıra gelindiğinde Aturpatkan bölgesiyle (İran sınırları içinde kalan Güney Azerbaycan) ile Kafkas Albania (günümüz Azerbaycan'ı) bölgelerinin birleştiğini yazmaktadır. (Altstadt, 1992: 2)

Görüldüğü üzere Azerbaycan'ın tarihsel geçmişi Antik Kafkas Albanlar'ına bağlı olduğu ciddi bir araştırma sonucu ortaya çıkarılmıştır. Dağistan sınırına yakın, Şeki bölgesi Kafkas Albanları'nın yoğun olarak yaşadığı bölgelerden biridir. Bu bölgede Mabed olarak adlandırılan Alban Kiliseleri çevresinde Antik Albanlara ait toplu mezarlar bulunmuştur. Nitekim Temmuz 2007 tarihinde Şeki bölgesinde yaptığım alan araştırmaları sonucu topladığım etnoğrafik bilgiler bugün Norveç'te yaşayan Kafkas Albanlar'ının anavatanının Hazar denizinden Gürcistan'a uzanan bölge olduğunu ortaya koymaktaydı. Şeki bölgesi köylerinden Kiş köyü, Alban kilisesinin ve kilise çevresinde toplu mezarların

bulunduğu zengin bir bölgedir. Burada Hıristiyanlık öncesi antik dönemlerde yaşayan halkın beyaz tenli, sarışın ve heybetli olduklarını, bayanların bile boylarının 2.20 ile 2.30 santimetre civarında olduğunu gösteren bulgular tespit etmişlerdir. Bu konuda Alban Mabedi müze görevlisiyle yapılan söyleşiyi fotoğraflarıyla müze görevlisinin sözleriyle aynen veriyorum:

“Norveçli bilim adamlarının yaptığı araştırma 2005-2006 yıllarında Norveç’te yaşayan eski Antik Albanlar ile burada Şeki’nin Gebele köyü ve Kafkasya’nın bazı bölgelerinde yaşamış olan Antik Albanlar’ın aynı kökeni paylaştıklarını ispat etmiştir. Zaten hali hazırda Gebele’de yaşayan 5000 civarında insan topluluğu hıristiyanlığı ve onlara özgü adet ve ananelerini korumuş durumdadır. Ayrıca, Albanlar bu gün Ermeniler tarafından istila edilen Garabağ bölgesinde de ve bizim buraya bir saat uzak olan Gah rayonunda da bulunmaktadır. Buradaki kazılar hala devam etmektedir.” Hüseyinova, Alban mabedi(kilise) ile Ermeni kiliselerinin benzerliğine dikkat çekerek, *“Ermenilerin zamanla buralara gelip buradaki mabedlerde bazı değişiklikler yapmış, sonra da bu kiliselerin kendilerine ait olduğunu iddia etmişlerdir. Oysa bu kiliselerden önce, burada putataparların mabedi bulunmuştur. M.Ö 2000 yıllarında inşa edilen Alban mabedlerinin Ermenilerle hiçbir alakası yoktur. Bunu zaten Norveçli bilim adamları söylemektedir.”* (Aktaş, 2004-2007: 70)

Şeki Bölgesi Kış kasabası, 19.7.2007

Şeki Bölgesi Kış kasabası, 19.7.2007

Şeki Bölgesi Kış kasabası "Kış Alban Mabedi" (kilisesi) Müzesi, 19.7.2007

Alban Müze görevlisi İlham Hüseynova müze içinde bilgi verirken

Alban Mabedi (Kilisesi) çevresinde bulunan 2.20 m. boyunda ve 35 yaşında öldüğü tespit edilen kadın mezarı 19.7.2007

Alban Mabedi (Kilisesi) çevresinde bulunan ve üst üste defnedilmiş altı kişilik aile mezarı 19.7.2007

Tur Heyerdal iki halk arasındaki kültürel ve tarihsel paylaşımları ve etnoğrafik benzerlikleri şu açıklamalarıyla dile getirmiştir:

“Xezer denizi sahillerinde (Qobustan-A.S.) qayüstü qayalar üzerindeki resmler mene Qırmızı deniz sahesinde rast geldiyim qedim Misirin qamışdan düzeldilmiş gemi resmlerini xatırladı. Bu ve diger yerlerde gemilerin ön hissesine Güneş remzi vurulmuşdu. Bu resmler deqiqliyi ile vikinqlerin qedim gemilerini yada salırdı.” (Sadıqoğlu, 2006: 25)

“Tur Heyerdal Azerbaycanda olarken demişti ki, biz dünyanın harasında olmağımızdan asılı olmayaraq özümüzü antorolaji quruluş nöqteyi nezerinden “Qafqaz tipi” adlandırırıq. Biz fexr edirik ki, bu geder gedim, zengin medeniyete malik bir regiona, xüsusuile Azerbaycana bağılıyq. Azerbaycan medeniyeti Çin, Mesopotamiya medeniyeti qeder qedim ve zengindir. Bu minvalla indi ise benim meqsedim Azebaycanın, xüsusile tedqiq etdiyim, gözlerimle gördüyüm, öyrendiyim Gemiqaya resmleri ile Norveç qayüstü tesvirleri, daş abidelerinin oxşarlığını, qohumluğunu, elece de ümumi cehetleri barede fikir ve düşüncelerimi bildirmekten ibarettir.

“Gemiqayada resmlerin en başlıcası insan ve heyvanlara hesr olunmuşdur. En çox diqqetimi celb eden ov sehnesidir. Bu ov sehneleri Norveç qayüstü resmlerinde de vardır.” (Sadıqoğlu, 2006: 64)

"Gemiqayadaki resmlerde insanını heyvaanlara tuşladığı oxhlar sehnesinin oxşar təsvirlerini Norveçin qayüstü şekillerinde görürük. Yaxud da qollarını yanlarına açib reqs eleyen adamlar təsvirirni nezerden keçirek. Adamların qol qola, çiyin çiyine reqs etmesi, ovçuluqla meşğul olan ekinçi ve maldar tyfalarının yekdilliyini birliyini gösterir. Eyni zamanda bu təsvirler qedim el havalarının, nağmələrinin, regsələrinin tarixini öyrnmək baxımından maraq doğurur. Bunlar-hamısı ister Azərbaycan iste Norveç qaya üstü təsvirleri ovçu, maldar, ekinçi tayfalara aiddir." (Sadıgoğlu, 2006: 64)

Azərbaycanlı bilim adamları və tarixçilər də Azərbaycan'ın tarixi və kəltürəl geçmişi haqqındaki bilgileri içeren arkeolojik sitelerin ülkenin dört bir köşesine yayıldığını anlatan kendi araştırmalarından şu sözlerle bahsetmekteler:

"Azərbaycan erazisinde tekce Naxçıvan, Ordubadda deyil Qobustan (Aşşeron), Delidağ (Kelbecer), Gence, Şamaxı və digər yerlərdə də qayaüstü resmlər aşkar olunmuş və öyrənilmişdir. Azərbaycanını bu qayaüstü resmləri arasında oxşarlıq, qohumluq, yaxud ümumilik vardır. Onlar Azərbaycan medeniyetinin eramızdan evvelki dövrlərinə aiddir. Azərbaycan alimlərinə İsaq Cəfəzadə, Firuzə Muradova, Cəfərqulu Rüstəmov, Teymur Bünyadov, Vəli Eliyev, Abbas Seyidov və başqaları ayrı-ayrı illərdə Azərbaycan erazilərindəki qayaüstü yazı və resmləri, elece də Qobustan qayaüstü resmlərini tədqiq etmiş, araştırmalar aparmış, tarixin en uzaq, elçatmaz dövrlərinə aid dəyərli və elmi fikirlər söylemiş, esərler yazmışlar. Tarixçi alim Teymur Bünyadov "Mərd qalalar, sət qayalar" (Bakı, 1986-cı il) kitabında, "Sət qayalar dünyasında" fəslində göstərmişdir ki, "Qobustan tarixi neolit dövriyindən də xeyli qabaqdır. Bu tarix minillikləir minilliklə calamış 10-15 minillik tarix yaratmışlardır." (Sadıgoğlu, 2006: 63)

Tarixin ən çekici yanı gizəmlərlə dolu olmasıdır. Ancak bu gizəmin ortaya çıkartılması ciddi bilimsel çalışmalar ve bilgi yüküne bağılıdır. Azərbaycan və Antik Albanlar arasındaki tarixsel və kəltürəl geçmişin gizəmi də bu vəsileylə ciddi və güçlü bir bilgi yükü sonucunu ortaya çıkartılmıştır. Bilimsel çalışmanın gereklerinden biri araştıırılabilir olanı bilimsel yöntemlərlə araştırmak və sonucunu günümüz taşımak olması nədeniylə bu gizəmi ortaya çıkarmak yerində və yararlı olmuştur.

Günümüzde Azərbaycan Türklərinin yaşam tarzıyla, Norveç halkının yaşam tarzı geçmişteki benzerliğı taşımayaabilir, ancak bir kəltürün hangi kalıntılar və karışımllarla yoğrulup şekillendiğinin bilinmesi önemlidir. Kəltür dinamik özelliğı nədeniylə değışip evrimleşerek devam edecektir. Bu nədenle, bugün Azərbaycan geçmişinde Viking izlərinə, yarın Avrupada Sümer, Hitit, Mezopotamya və digər kəltür izlərinə rastlamak olağandır.

Kaynaklar:

AKTAŞ, Gürbüz.“Azerbaycan Halk Dansları, Geleneksel Giyim Kuşam, Müzik ve Halk Çalgıları Bilimsel Alan Araştırması Projesi, Proje No: 04 DTKM/001-2004-2007.

ALTSTADT, Audrey L. “The Azerbaijani Turks”:1992. Stanford Univ., California.

SADIGOĞLU, Afet, “Tur Heyerdal Azerbaycanda”, Bakı, 2006.